

اصطلاحات رایج در ثبت سفارش بروات وصولی

تهیه کننده: نصراله جعفری - اداره تشکیلات و روش‌ها

۱- برات (Draft): یک سند تجاری است که از طرف طلبکار برای شخص بدهکار صادر می‌گردد و شخص بدهکار در صورت تایید آن متعهد می‌گردد که وجه برات را در سررسید معین به طلبکار یا شخص معین پرداخت نماید. شایان ذکر است آن دسته از بروات اسنادی قابل پذیره‌نویسی و پرداخت وجه می‌باشند که به ضمیمه اسناد تجاری واصل شده باشند.

۲- وصولی ساده (Collection Clean): وصول اسناد مالی بدون اسناد بازرگانی را وصولی ساده می‌گویند و معمولاً در بانک‌ها استفاده نمی‌شود.

۳- وصولی اسنادی (Collection Documentary): وصول اسناد بازرگانی با انضمام یا بدون انضمام اسناد مالی را وصولی اسنادی می‌گویند.

۴- اسناد بازرگانی (Documents Commercial): منظور از "اسناد بازرگانی" یا به طور خلاصه‌تر "اسناد" در بحث گشایش اعتبارات اسنادی و وصولی‌ها، "اسناد کامل حمل کالا" می‌باشد که شامل اسناد اصلی (از قبیل بارنامه، سیاهه بازرگانی و اسناد بیمه) و اسناد فرعی (از قبیل گواهی مبدأ، گواهی بازرسی و ...) می‌باشد.

۵- اسناد مالی (Documents Financial): به معنای اسنادی از قبیل چک، سفته و برات یا هر ابزار مشابه دیگری است که به منظور پرداخت پول از آنها استفاده می‌گردد (که در این دستورالعمل فقط "برات" مدنظر است).

۶- انواع قبولی برات اسنادی: از نظر نوع تعهد و مسئولیت بانک و با توجه به میزان اطمینان از توافقی که بین خریدار و فروشنده صورت می‌پذیرد به دو صورت ذیل می‌باشد:

الف - بروات بدون تعهد بانک (قبولی برات اسنادی توسط خریدار):

در این حالت بنا به اعتماد کاملی که بین خریدار و فروشنده وجود دارد، پس از ارسال برات به همراه اسناد کالا، خریدار آن را قبول و به فروشنده ارسال می‌نماید تا در زمان مشخص خریدار وجه برات را تامین و به فروشنده پرداخت نماید. البته گاهی برات ضمیمه اسناد نمی‌باشد و فقط اسناد به همراه نامه ذینفع یا بانک کارگزار دریافت می‌شوند. در هر صورت بانک هیچ مسئولیتی در قبال عدم قبول وجه برات نداشته و فقط نقش ابلاغ کننده را به براتگیر خواهد داشت. به این نوع بروات "بدون تضمین بانک" یا "بدون مسئولیت بانک" نیز می‌گویند.

ب - بروات با تعهد بانک (قبولی برات اسنادی توسط بانک) Undertaking Bank:

در این حالت با توجه به اعتباری که خریدار کالا نزد بانک دارد، بانک مورد نظر تعهد می‌نماید که در صورت ارسال برات با شرایط مشخص شده، پرداخت وجه آن را در سررسید مشخص تقبل نماید. در این نوع برات با توجه به تعهدی که قبولی برات برای بانک ایجاد می‌نماید، بنا به تشخیص بانک و با توجه به وضعیت مشتری وثائقی از وی اخذ می‌گردد که می‌تواند یک یا ترکیبی از وثایق مورد قبول بانک باشد. به این نوع بروات "با تضمین بانک" یا "با مسئولیت بانک" نیز می‌گویند.

شایان ذکر است بحث تعهد بانک در بروات اسنادی مدت‌دار وقتی مطرح می‌گردد که فروشنده در دستور وصول خود به جهت تضمین و اطمینان بیشتر به دریافت وجه در سررسید مقرر از بانک وصول کننده نیز درخواست می‌نماید که برات صادره را علاوه بر اخذ قبولی خریدار، پذیره نویسی و یا به عبارتی قبول تعهد یا Aval نماید.

۷- انواع برات از نظر زمان یا نحوه پرداخت:

الف - بروات اسنادی دیداری: برواتی هستند که بلافاصله پس از قبولی توسط بانک یا خریدار، صددرصد وجه اسناد به ارز مربوطه می‌بایست تامین و به فروشنده پرداخت گردد. به عبارت دیگر، ارائه اسناد به مشتری توسط بانک مشروط به پرداخت صددرصد وجه اسناد می‌باشد. از این‌رو به این حالت "ارائه اسناد به شرط پرداخت" (P/D یا Payment Against Documents) نیز می‌گویند.

ب - بروات اسنادی مدت‌دار: برواتی هستند که از زمان قبولی آنها توسط بانک یا خریدار تا سررسید پرداخت آن فاصله زمانی وجود دارد و در واقع وجه برات به صورت مدت‌دار به فروشنده پرداخت می‌گردد. به این حالت "ارائه اسناد به مشتری به شرط قبولی" (A/D یا Documents Acceptance Against) نیز می‌گویند.

۸- دستور وصول (order Collection): نامه‌ای است که بانک فرستنده اسناد به ضمیمه اسناد به بانک وصول کننده ارسال می‌نماید در آن دستور فروشنده درخصوص نحوه پرداخت وجه اسناد تحویل اسناد و نیز اطلاعاتی از قبیل جریات بانک فرستنده و بانک ارائه کننده اسناد، واگذارنده (براتکش) و براتگیر و ... قید می‌گردد.

۹- بانک فرستنده اسناد (Bank Remitting): بانک فرستنده اسناد بانکی است که واگذارنده یا براتکش انجام امور وصولی را به آن واگذار می‌کند و بانک مذکور با کنترل اسناد و مدارک دریافتی از وی، با درج دستور وی آنها را به بانک وصول کننده ارسال می‌نماید.

۱۰- بانک وصول کننده اسناد (Bank Collecting): هر بانکی که به جز بانک فرستنده در جریان مراحل یا فرایند وصولی نقش دارد. به عبارت دیگر بانکی است که طبق دستور فروشنده، اسناد به آن بانک ارسال می‌گردد و معمولاً این بانک با هماهنگی خریدار تعیین می‌گردد.

۱۱- بانک ارائه کننده یا تحویل دهنده اسناد (Bank Presenting): بانک وصول کننده نهایی که در مراحل یا فرایند وصولی، اسناد برات را در اختیار براتگیر قرار می‌دهد.

۱۲- براتکش (Drawer) : همان فروشنده و صادرکننده کالا می باشد. البته اگر برات ضمیمه اسناد نباشد، در آن صورت اصیل (principal) هم گفته می شود.

۱۳- براتگیر (Drawee): شخصی است که اسناد وفق دستور وصولی باید به وی ارائه (یا تحویل) گردد. براتگیر همان خریدار یا وارد کننده کالا می باشد.

۱۴-قبولی نویسی برات (Draft of Acceptance): به معنای تضمین پرداخت آن در سررسید به دارنده آن (توسط براتگیر) است و قبولی نویسی برات با امضای براتگیر و تحویل آن به بانک کامل می شود.

۱۵- ظهرنویسی برات (Draft of Endorsement): دارنده برات با ظهرنویسی تمام یا قسمتی از حقوقی را که در برات دارد به دیگری واگذار می کند.

۱۶-واخواست برات (Protest) : نوشته ای است که با رونوشت کامل برات و قید اینکه براتگیر از پذیرش یا پرداخت استنکاف نموده به دادگاه تسلیم می گردد و دادگاه به وسیله مامور اجرا برگ واخواست را به براتگیر یا ظهرنویسان ابلاغ می نماید.